Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (seitsemäs jaosto)

30 päivänä kesäkuuta 2016 *

Ennakkoratkaisupyyntö — SEUT 56 artikla — Palvelujen tarjoamisen vapaus — Onnenpelit — Jäsenvaltion lainsäädäntö, jossa kielletään rikosoikeudellisten seuraamusten uhalla pienimuotoisen peliautomaattitoiminnan (kleines Glücksspiel) harjoittaminen ilman toimivaltaisen viranomaisen myöntämää toimilupaa — Rajoitus — Oikeuttaminen — Oikeasuhteisuus — Oikeasuhteisuuden arvioiminen sekä tavoitteiden, jotka kyseisellä säännöstöllä oli sen antamisajankohtana, että vaikutusten, jotka sillä on täytäntöönpanonsa aikana, perusteella — Empiirisesti varmoiksi todetut vaikutukset

Asiassa C-464/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landesgericht Wiener Neustadt (Wiener Neustadtin alueellinen tuomioistuin, Itävalta) on esittänyt 26.8.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 2.9.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Admiral Casinos & Entertainment AG

vastaan

Balmatic Handelsgesellschaft mbH,

Robert Schnitzer,

Suayip Polat KG,

Ülkü Polat,

Attila Juhas ja

Milazim Rexha,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (seitsemäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Toader (esittelevä tuomari) sekä tuomarit A. Prechal ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: E. Sharpston

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

* * Oikeudenkäyntikieli: saksa.

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Admiral Casinos & Entertainment AG, edustajanaan M. Aixberger, Rechtsanwalt,

— Balmatic Handelsgesellschaft mbH, Suayip Polat KG, Robert Schnitzer, Ülkü Polat, Attila Juhas ja Milazim Rexha, edustajanaan P. Ruth, Rechtsanwalt,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

— Belgian hallitus, asiamiehinään L. Van den Broeck ja M. Jacobs, avustajinaan B. Van Vooren ja P. Vlaemminck, advocaten,

— Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek, T. Müller ja J. Vláčil,

— Viron hallitus, asiamiehenään K. Kraavi-Käerdi,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään E. Tsaousi ja A. Dimitrakopoulou,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään D. Colas ja R. Coesme,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes, M. Figueiredo, P. de Sousa Inês ja A. Silva Coelho,

— Euroopan komissio, asiamiehinään G. Braun ja H. Tserepa-Lacombe,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 56 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asioissa, jossa ovat vastakkain yhtäältä Admiral Casinos & Entertainment AG (jäljempänä Admiral Casinos) ja toisaalta Balmatic Handelsgesellschaft mbH, Suayip Polat KG, Robert Schnitzer, Ülkü Polat, Attila Juhas ja Milazim Rexha ja joka koskee vaatimusta Itävallassa harjoitetun laittoman peliautomaattitoiminnan lopettamisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Itävallan oikeus

Onnenpeleistä annettu liittovaltion laki

3 Onnenpeleistä 28.11.1989 annetun liittovaltion lain (Bundesgesetz zur Regelung des Glücksspielwesens (Glücksspielgesetz); BGBl. nro 620/1989), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä GSpG), 2 §:ssä, jonka otsikko on ”Arpajaiset”, säädetään seuraavaa:

”(1) Arpajaiset ovat onnenpelejä,

1. joita elinkeinonharjoittaja panee täytäntöön, järjestää, tarjoaa tai saattaa yleisön käyttöön ja

2. joissa pelaajat tai muut henkilöt maksavat peliin osallistumisen yhteydessä rahanarvoisen suorituksen (panos) ja

3. joissa elinkeinonharjoittaja, pelaajat tai muut henkilöt voivat saada rahanarvoisen suorituksen (voitto).

– –

(3) Kyseessä ovat peliautomaattiarpajaiset, kun päätöstä pelin tuloksesta ei tehdä keskitetysti vaan itse peliautomaattiin kuuluvalla mekaanisella tai sähköisellä laitteella – –

(4) Kiellettyjä arpajaisia ovat arpajaiset, joille ei ole myönnetty tähän liittovaltion lakiin perustuvaa toimilupaa tai lupaa ja joita ei ole vapautettu 4 §:ssä säädetystä onnenpelejä koskevasta liittovaltion monopolista.”

4 GSpG:n 3 §:ssä, jonka otsikko on ”Onnenpelejä koskeva monopoli”, oikeus onnenpelien järjestämiseen on varattu liittovaltiolle.

5 GSpG:n 4 ja 5 §:ssä säädetään kuitenkin mainittuun monopoliin hyväksytyistä poikkeuksista, jotka koskevat peliautomaattiarpajaisia, joiden sääntely varataan osavaltioiden lainsäätäjille.

6 GSpG:n 5 §:ssä säädetään muun muassa, että kukin yhdeksästä osavaltiosta voi antaa toimiluvalla kolmannelle oikeuden peliautomaattiarpajaisten järjestämiseen, kunhan kyseisessä säännöksessä vahvistettuja yleistä järjestystä koskevia vähimmäisvaatimuksia ja pelaajien suojelua koskevia erityisiä vaatimuksia noudatetaan kyseisiä arpajaisia järjestettäessä.

Rikoslaki

7 GSpG:n nojalla määrättävien hallinnollisten seuraamusten lisäksi henkilöön, joka järjestää onnenpelejä elinkeinotoiminnan tarkoituksiin ilman toimilupaa, kohdistetaan Itävallassa myös rikosoikeudellisia seuraamuksia. Rikoslain (Strafgesetzbuch) 168 §:n 1 momentin mukaan rangaistukseen voidaan tuomita ”henkilö, joka järjestää nimenomaisesti kielletyn pelin tai pelin, jossa voittaminen ja häviäminen perustuvat kokonaan tai pääasiallisesti sattumaan, tai joka edistää tällaista peliä varten pidettävän kokoontumisen järjestämistä, kun tämän järjestämisen tai kokoontumisen tarkoituksena on saada itselle tai toiselle taloudellista hyötyä”. Rangaistukseksi on säädetty enintään kuusi kuukautta vankeutta tai enintään 360 päiväsakkoa. Rikoslain 168 §:n 2 momentin mukaan samat rangaistukset voidaan määrätä ”henkilölle, joka osallistuu tällaiseen peliin elinkeinonharjoittajana”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

8 Itävallan oikeuden mukaisesti perustetulla yhtiöllä Admiral Casinos on Ala-Itävallan osavaltiossa lupa järjestää onnenpelejä peliautomaattiarpajaisten muodossa.

9 Pääasian vastaajat ovat yhtiöitä tai luonnollisia henkilöitä, jotka harjoittavat Ala-Itävallan osavaltiossa sijaitsevien sellaisten kahviloiden tai huoltoasemien toimintaa, joihin on asennettu tällaisia peliautomaatteja.

10 Mainituilla peliautomaateilla toimintaa harjoittaa kaksi yhtiötä, joista toisen kotipaikka on Tšekissä ja toisen Slovakiassa ja joille pääasian vastaajat ovat korvausta vastaan myöntäneet oikeuden asentaa peliautomaatit liiketiloihinsa. Pääasian vastaajilla ei ole Itävallassa lupaa järjestää onnenpelejä peliautomaattiarpajaisten muodossa.

11 Admiral Casinos on nostanut kanteet Landesgericht Wiener Neustadtissa (Wiener Neustadtin alueellinen tuomioistuin, Itävalta) ja vaatinut, että pääasian vastaajat velvoitetaan lopettamaan peliautomaattitoiminnan harjoittaminen tai sen salliminen sillä perusteella, ettei niillä ole tähän tarvittavia hallinnollisia lupia.

12 Mainitut vastaajat katsovat olennaisilta osin toimintansa olevan laillista, koska GSpG ja valtion onnenpelimonopoli ovat unionin oikeuden ja erityisesti palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan SEUT 56 artiklan vastaisia.

13 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Landesgericht Wiener Neustadt seuraa kolmen ylimmänasteisen Itävallan tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jossa on todettu, että GSpG on 30.4.2014 annetun tuomion Pfleger ym. (C-390/12, EU:C:2014:281) perusteella sopusoinnussa SEUT 56 artiklan kanssa, koska kyseinen laki vastaa lainsäätäjän tosiasiallista tavoitetta rajoittaa onnenpelejä ja torjua niihin liittyvää rikollisuutta.

14 Kyseinen tuomioistuin ei kuitenkaan jaa Oberster Gerichtshofin (ylin yleinen tuomioistuin, Itävalta) 30.4.2014 annetusta tuomiosta Pfleger ym. (C-390/12, EU:C:2014:281) tekemää tulkintaa, jonka mukaan kansallisen lainsäädännön oikeasuhteisuuden arvioinnin on perustuttava onnenpelialalla kyseisen lainsäädännön antamisen jälkeen havaittavaan kehitykseen.

15 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan vaikutuksiin, joita mainitulla lainsäädännöllä on antamisensa jälkeen, voivat vaikuttaa useat vaikeasti arvioitavat seikat, kuten väestökehitys, taloussuhdanne, maahanmuutto ym. Kyseinen tuomioistuin katsoo, ettei ylimmänasteisten tuomioistuinten mainitun säännöstön antamisajankohdan näkökulmasta toteamaa säännöstön yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa pitäisi voida kyseenalaistaa myöhemmin sen antamisen jälkeisen kehityksen jälkikäteisen arvioinnin perusteella.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kuitenkin epävarma tulkinnasta, joka on annettava saksankieliselle ilmaisulle ”tatsächlich” (tosiasiallisesti) (”genuinely” englanninkielisessä versiossa ja ”véritablement” ranskankielisessä versiossa) 30.4.2014 annetun tuomion Pfleger ym. (C-390/12, EU:C:2014:281) 56 kohdassa, jonka mukaan SEUT 56 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle sääntelylle, jos kyseisellä sääntelyllä ei ”tosiasiallisesti” vastata tavoitteeseen vähentää pelimahdollisuuksia tai torjua näihin peleihin liittyvää rikollisuutta johdonmukaisella ja järjestelmällisellä tavalla. Niinpä se tiedustelee, onko kyseistä ilmaisua tulkittava tavalla, joka vahvistaa Oberster Gerichtshofin tulkinnan, jonka mukaan pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön tavoitteiden lisäksi on tarpeen arvioida sen jälkikäteisessä oikeasuhteisuusarvioinnissa empiirisesti varmuudella todettavia vaikutuksia.

17 Tässä tilanteessa Landesgericht Wiener Neustadt on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko SEUT 56 artiklaa tulkittava siten, että tutkittaessa sellaisen kansallisen lainsäädännön oikeasuhteisuutta, jossa säädetään monopolista onnenpelimarkkinoilla, lainsäädännön unionin oikeuden mukaisuuden kannalta merkityksellisiä eivät ole pelkästään lainsäädännön tavoitteet vaan myös sen empiirisesti varmuudella todettavat vaikutukset?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

Toimivalta

18 Itävallan hallituksen mielestä unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa vastata esitettyyn kysymykseen erityisesti siksi, ettei pääasioihin liity rajat ylittäviä seikkoja.

19 Tästä on palautettava mieleen, että vaikka ennakkoratkaisumenettelyssä noudatettavan toimivallanjaon perusteella yksinomaan kansallisen tuomioistuimen asiana on määrittää niiden kysymysten kohde, jotka se haluaa esittää unionin tuomioistuimelle, unionin tuomioistuimen on oman toimivaltaisuutensa arvioimiseksi poikkeustapauksissa tutkittava ne olosuhteet, joiden vallitessa kansallinen tuomioistuin esitti ennakkoratkaisupyynnön (tuomio 9.11.2010, C-92/09 ja C-93/09, Volker und Markus Schecke ja Eifert, EU:C:2010:662, 39 kohta).

20 Näin on asia erityisesti silloin, kun unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettu ongelma on luonteeltaan täysin hypoteettinen tai kun kansallisen tuomioistuimen pyytämällä unionin oikeussäännön tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä pääasian tosiseikkoihin tai kohteeseen. Unionin tuomioistuin ei siis ole toimivaltainen vastaamaan esitettyyn kysymykseen silloin, kun on selvää, ettei unionin oikeuden sitä määräystä tai säännöstä, jonka tulkintaa unionin tuomioistuimelta on pyydetty, voida soveltaa (ks. tuomio 1.10.2009, Woningstichting Sint Servatius, C-567/07, EU:C:2009:593, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

21 On totta, ettei EUT-sopimuksen palvelujen tarjoamisen vapautta koskevia määräyksiä sovelleta tilanteeseen, jossa kaikki seikat sijoittuvat yhden jäsenvaltion sisälle (ks. analogisesti tuomio 17.7.2008, komissio v. Ranska, C-389/05, EU:C:2008:411, 49 kohta).

22 On kuitenkin muistutettava, että vaikka pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö – jota sovelletaan erotuksetta itävaltalaisiin toimijoihin ja muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneihin toimijoihin – voi lähtökohtaisesti kuulua EUT-sopimuksessa taattuja perusvapauksia koskevien määräysten soveltamisalaan ainoastaan siltä osin kuin sitä sovelletaan tilanteisiin, jotka liittyvät jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, ei voida mitenkään sulkea pois sitä, että muihin jäsenvaltioihin kuin Itävallan tasavaltaan sijoittautuneet toimijat olisivat olleet tai olisivat kiinnostuneita peliautomaattitoiminnan harjoittamisesta viimeksi mainitun jäsenvaltion alueella (ks. vastaavasti tuomio 19.7.2012, Garkalns, C-470/11, EU:C:2012:505, 21 kohta ja tuomio 13.2.2014, Sokoll-Seebacher, C-367/12, EU:C:2014:68, 10 kohta).

23 Kuten edellä 8–10 kohdasta ilmenee, nyt käsiteltävässä asiassa sekä pääasian kantaja että vastaajat ovat kylläkin yrityksiä tai henkilöitä, joiden kotipaikka on Itävallassa, mutta pääasiassa peliautomaattitoiminnan harjoittajina – vaikkakaan ei pääasian vastaajina – on kaksi yhtiötä, joiden kotipaikat ovat Tšekissä ja Slovakiassa ja joille pääasian vastaajat ovat korvausta vastaan myöntäneet oikeuden asentaa peliautomaatteja liiketiloihinsa.

24 Tässä tilanteessa on todettava, että unionin tuomioistuimella on toimivalta vastata esitettyyn kysymykseen.

Asiakysymys

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään, onko SEUT 56 artiklaa tulkittava siten, että onnenpelialaa koskevan rajoittavan kansallisen lainsäädännön oikeasuhteisuuden tutkinnassa on otettava kyseisen lainsäädännön tavoitteen, sellaisena kuin se oli lainsäädännön antamisajankohtana, lisäksi huomioon sen antamisen jälkeen arvioitavat mainitun lainsäädännön vaikutukset, jotka on todettava empiirisesti varmuudella.

26 Ensimmäiseksi on täsmennettävä, että ennakkoratkaisukysymykseen sisältyvä ilmaus ”empiirisesti varmuudella todettavat vaikutukset” juontuu ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenevällä tavalla 30.4.2014 annetun tuomion Pfleger ym. (C-390/12, EU:C:2014:281) 56 kohdan saksankielisessä versiossa käytetyn ilmaisun ”tatsächlich” (tosiasiallisesti) oikeudellisesta merkityksestä.

27 Tässä yhteydessä on huomautettava, että 30.4.2014 annetun tuomion Pfleger ym. (C-390/12, EU:C:2014:281) 56 kohdassa esiintyvät mainitun ilmauksen versiot useilla kielillä vastaavat pikemminkin merkitystä, joka kyseisellä ilmaisulla on tuomion ranskankielisessä versiossa. Ilmaisu ”véritablement” vastaa nimittäin saksan kielen ilmaisua ”wirklich” eikä ilmaisua ”tatsächlich”, ja tällaista arviointia tukee muun muassa mainitussa 56 kohdassa esiintyvät kyseisen ilmaisun espanjankielinen (”verdaderamente”), englanninkielinen (”genuinely”), liettuankielinen (”tikrai”), puolankielinen (”rzeczywiście”), portugalinkielinen (”verdadeiramente”), romaniankielinen (”cu adevărat”) ja suomenkielinen (”todellisuudessa”) vastine.

28 Lisäksi on huomautettava, että kun otetaan huomioon vakiintunut oikeudellinen asiayhteys, jossa ilmaisua on näin käytetty, saksankielinen ilmaisu ”tatsächlich” on tässä asiassa ymmärrettävä merkitykseltään analogiseksi ilmaisun ”wirklich” kanssa, sillä nämä kaksi ilmaisua ovat mainitussa asiayhteydessä vaihtoehtoisia. Niinpä on todettava, että vaikka unionin tuomioistuin käytti ilmaisua ”tatsächlich” 8.9.2010 antamansa tuomion Stoß ym. (C-316/07, C-358/07–C-360/07, C-409/07 ja C-410/07, EU:C:2010:504) 98 kohdassa, siinä viitataan vakiintuneeseen ja vanhempaan oikeuskäytäntöön, joka perustuu 21.10.1999 annetun tuomion Zenatti (C-67/98, EU:C:1999:514) 37 kohtaan ja 6.3.2007 annetun tuomion Placanica ym. (C-338/04, C-359/04 ja C-360/04, EU:C:2007:133) 53 kohtaan, joiden saksankielisissä versioissa puolestaan käytetään ilmaisua ”wirklich”. On myös mainittava, että 24.1.2013 annetun tuomion Stanleybet ym. (C-186/11 ja C-209/11, EU:C:2013:33) 36 kohdan saksankielisessä versiossa käytetään samassa asiayhteydessä ilmaisua ”wirklich” ja ranskankielisessä versiossa ilmaisua ”véritablement”.

29 Tästä seuraa, ettei pelkkää ilmaisun ”todellisuudessa” käyttämistä 30.4.2014 annetun tuomion Pfleger ym. (C-390/12, EU:C:2014:281) 56 kohdassa voida tulkita siten, että se ilmentäisi kansallisille tuomioistuimille annettua ohjetta ”todeta empiirisesti varmuudella” tiettyjä kansallisen lainsäädännön vaikutuksia sen antamisen jälkeen.

30 Toiseksi on tutkittava, onko ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tutkiessaan onnenpelialaa koskevan rajoittavan kansallisen lainsäädännön oikeasuhteisuutta otettava kyseisen lainsäädännön tavoitteen, sellaisena kuin se oli lainsäädännön antamisajankohtana, lisäksi huomioon sen antamisen jälkeen arvioitavat mainitun lainsäädännön vaikutukset.

31 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuin totesi 30.4.2014 annetun tuomion Pfleger ym. (C-390/12, EU:C:2014:281) – joka koski samaa lainsäädäntöä kuin pääasia – 52 kohdassa, että kansallisen tuomioistuimen on suoritettava rajoittavan lainsäädännön antamiseen ja täytäntöönpanoon liittyvien olosuhteiden kokonaisarviointi.

32 Niinpä unionin tuomioistuin on jo todennut, ettei oikeasuhteisuuden arviointi voi rajoittua tilanteen arvioimiseen sellaisena, kun se oli kyseisen lainsäädännön antamisajankohtana, vaan arvioinnissa on otettava huomioon myös myöhempi vaihe, jolloin kyseinen lainsäädäntö pannaan täytäntöön.

33 Unionin tuomioistuin totesi 30.4.2014 annetun tuomion Pfleger ym. (C-390/12, EU:C:2014:281) 56 kohdassa lisäksi, että SEUT 56 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jos kyseinen lainsäädäntö ei vastaa todellisuudessa tavoitteeseen vähentää pelimahdollisuuksia tai torjua näihin peleihin liittyvää rikollisuutta johdonmukaisella ja järjestelmällisellä tavalla.

34 Ilmaisun ”johdonmukaisella ja järjestelmällisellä tavalla” käyttämisestä seuraa, että kyseisellä lainsäädännöllä on vastattava tarpeeseen vähentää pelimahdollisuuksia ja torjua näihin peleihin liittyvää rikollisuutta sen antamisajankohdan lisäksi myös tämän jälkeen.

35 Lisäksi on mainittava unionin tuomioistuimen todenneen myös 15.9.2011 annetun tuomion Dickinger ja Ömer (C-347/09, EU:C:2011:582) 65 ja 66 kohdassa, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on oikeasuhteisuusharkinnan yhteydessä tarkasteltava erityisesti luvan saaneiden toimijoiden liiketoimintapolitiikan kehittymistä sekä onnenpeleihin liittyvän rikollisen ja vilpillisen toiminnan tilaa pääasian tosiseikkojen tapahtumisaikana.

36 Tästä seuraa, että on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen lähestymistavan on oltava oikeasuhteisuuden tutkinnassa staattisen sijasta dynaaminen siinä mielessä, että sen on otettava huomioon olosuhteiden kehittyminen mainitun lainsäädännön antamisen jälkeen.

37 Esitettyyn kysymykseen on kaiken edellä mainitun perusteella vastattava, että SEUT 56 artiklaa on tulkittava siten, että onnenpelialaa koskevan rajoittavan kansallisen lainsäädännön oikeasuhteisuuden tutkinnassa on otettava kyseisen lainsäädännön tavoitteen, sellaisena kuin se oli lainsäädännön antamisajankohtana, lisäksi huomioon sen antamisen jälkeen arvioitavat mainitun lainsäädännön vaikutukset.

Oikeudenkäyntikulut

38 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (seitsemäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 56 artiklaa on tulkittava siten, että onnenpelialaa koskevan rajoittavan kansallisen lainsäädännön oikeasuhteisuuden tutkinnassa on otettava kyseisen lainsäädännön tavoitteen, sellaisena kuin se oli lainsäädännön antamisajankohtana, lisäksi huomioon sen antamisen jälkeen arvioitavat mainitun lainsäädännön vaikutukset.

Allekirjoitukset